



Verkiezingen voor de Rotterdamse gemeenteraad

Platform VG Rijnmond vergeleek de verkiezingsprogramma's

Rotterdam, 26 februari 2014

De nieuwe zorgtaken die gemeenten er op 1 januari 2015 bij gaan krijgen, maken de komende verkiezingen voor de gemeenteraad belangrijker dan ooit. Met name voor kwetsbare burgers, waar mensen met een verstandelijke beperking toebehoren. Samen met andere burgers die ook zorg en ondersteuning nodig hebben.

Om wie gaat het in deze vergelijking?

Mensen met een verstandelijke beperking hebben andere zorg en ondersteuning nodig, dan mensen met andere beperkingen of ouderen. En niet alle verstandelijke beperkingen zijn hetzelfde. Er zijn verschillende zwaartes (van licht tot zeer zwaar), verschillende combinaties van verstandelijke beperkingen met stoornissen, zoals down of autisme. En elke autist is anders. Ook combinaties van verstandelijke beperkingen met vormen van gedragsproblemen of met lichamelijke handicaps maken de zorgbehoefte complex. Voor mensen met een verstandelijke beperking is het erg belangrijk dat de aangeboden zorg past op de persoonlijke behoefte aan zorg.

De vraag is of gemeenten in staat en bereid zijn om met al die verschillen en dus verschillende zorg- en ondersteuningsbehoeften rekening te houden. De zorg voor deze kwetsbare burgers is een nieuwe verantwoordelijkheid van de gemeente waar geen ervaring mee is. Tot 1 januari 2015 valt deze zorg nog onder de Awbz, daarna onder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, die door gemeenten worden uitgevoerd. Belangrijk verschil is dat tot 1 januari nog een wettelijk recht op zorg bestaat, maar dat recht verdwijnt door overheveling van zorgtaken naar de Wmo. Het wordt een voorziening waarvan niet vaststaat of er gebruik van gemaakt kan of mag worden. De overheveling van zorgtaken naar gemeenten gaat nl. gepaard met grote bezuinigingen opgelegd door de regering en aanvaard door de meerderheid van de gemeenten.

De gemeente beslist waaraan ze het beschikbare geld uitgeeft. De politieke partijen in de gemeenteraad die na de verkiezingen een College van Burgemeester en Wethouders vormen, hebben daarbij het initiatief. Daarom zijn de verkiezingen zo belangrijk.

Bezuinigingen

Platform VG Rijnmond is van mening dat de bezuinigingen op de zorg de aanleiding zijn om een deel van de taken, waarvoor nu de landelijke overheid verantwoordelijk is, over te hevelen naar de gemeenten en daar anders te organiseren. De z.g. decentralisatie of transitie. Regering en gemeentebesturen zeggen dat het zo beter, efficiënter en dus goedkoper kan. Als dat werkelijk de motivatie voor de hervorming zou zijn, had dat al veel eerder kunnen en moeten gebeuren. Gemeenten hebben zelf aangedrongen op het overhevelen van taken naar hun nieuwe 'sociaal domein', maar vanuit de gemeenten klinkt inmiddels steeds meer kritiek op de regering over de manier waarop de

overheveling plaats gaat vinden: met te veel bezuinigingen en veel te snel om het zorgvuldig te kunnen doen. Blijkbaar proberen gemeentebesturen, die zelf groot voorstander zijn (waren?) van de overheveling, zo kort voor gemeenteraadsverkiezingen de verantwoordelijkheid er voor van zich af te wentelen.

Wat is de visie van partijen op de decentralisatie en bezuinigingen?

Hebben de politieke partijen die aan de verkiezingen voor de Rotterdamse gemeenteraad meedoen een visie op deze grootste aanpassing van de verzorgingsstaat sinds de opbouw ervan? Hebben de politieke partijen een visie op de manier waarop de nieuwe taken in hun gemeente opgepakt zouden moeten worden?

Om dat te weten te komen stuurde Platform VG Rijnmond op 23 mei 2013 een brief aan alle toen in de gemeenteraad vertegenwoordigde politieke partijen met het verzoek om in hun verkiezingsprogramma aandacht te besteden aan de positie van mensen met een (aangeboren) verstandelijke beperking en hun zorg- en ondersteuningsbehoefte. In deze brief beschrijft Platform VG Rijnmond deze voor de lokale politiek nieuwe doelgroep. De brief bevat een aantal belangrijke wensen, waar de politieke partijen in het belang van mensen met een verstandelijke beperking, aandacht aan zouden moeten besteden. De brief eindigt met enkele suggesties voor teksten. Prioriteit had daarbij de kwaliteit van de zorg na 1 januari 2015. De gevolgen van de zorghervormingen voor het inkomen van mensen met een verstandelijke beperking is geen onderwerp geweest van de brief van 23 mei en dus ook niet terug te vinden in het overzicht. Net zomin als de financiële compensatie, die daar op gemeente niveau al dan niet voor zou kunnen worden gegeven.

Platform VG Rijnmond heeft onderzocht wat er terecht is gekomen van die verzoeken en suggesties. Het resultaat is te lezen in bijgevoegd overzicht. In de linker kolom zijn de onderwerpen genoemd uit de brief van 23 mei en in de andere kolommen zijn de letterlijke teksten vermeld, zoals ze nu in de verkiezingsprogramma's staan. Soms moest even gezocht worden naar de juiste of de beste plaats om het citaat uit het verkiezingsprogramma te plaatsen. Aan het eind zijn nog enkele onderwerpen en teksten uit de verkiezingsprogramma's opgenomen die niet in de brief van 23 mei zijn opgenomen, maar wel relevant zijn. Dit is uiteraard een subjectieve beperkte keuze. Je zou kunnen redeneren dat het hele programma relevant is voor iedere burger, dus ook voor mensen met een verstandelijke beperking.

De verkiezingsprogramma's bevatten uiteraard veel meer belangrijke onderwerpen, die van belang zijn bij het maken van een keuze voor een partij of kandidaat op 19 maart, dan de onderwerpen die Platform VG Rijnmond heeft geselecteerd als behartiger van belangen van mensen met een verstandelijke beperking. Het is aan te bevelen die programma's te lezen. Uiteindelijk bepalen de kiezers zelf wat zij het zwaarst willen laten wegen bij het maken van hun keuze op 19 maart.

De vergelijking

Opvallend is dat tijdens discussies in en besluitvorming door de gemeenteraad soms verdergaande en zelfs betere standpunten zijn ingenomen, dan in de verkiezingsprogramma's zijn opgenomen. Soms gebeurde dat bij meerderheid van stemmen, maar ook dikwijls met unanieme steun van de gemeenteraad. Het niet opnemen in een verkiezingsprogramma van bepaalde standpunten is uiteraard de verantwoordelijkheid en keuze van de partijen zelf. Een verkiezingsprogramma is het visite kaartje van een partij en toont wat de partij belangrijk vindt. En welke groep burgers de partij wel of niet belangrijk genoeg vindt om specifiek aandacht aan te schenken. Een verkiezingsprogramma is ook een middel voor burgers of belangenorganisaties om later te beoordelen op wat partijen gerealiseerd hebben van hun programma.

Het bijgevoegde overzicht is aanleiding voor onder andere de volgende observaties:

1. Slechts twee partijen noemen mensen met een verstandelijke beperking expliciet in hun verkiezingsprogramma: VVD en SP. Op zich is dat geen garantie dat die twee partijen ook serieus rekening houden met deze groep burgers.
2. Alle partijen gaan er in meerdere of mindere mate ten onrechte van uit dat zorg voor mensen met een andere dan verstandelijke beperking of zorg voor ouderen ook wel goed zal zijn voor mensen met een verstandelijke beperking. Dat duidt op een blijkbaar nog steeds bestaand onbegrip voor wat een verstandelijke beperking echt is en betekent voor de persoon in kwestie en zijn directe omgeving.
3. De aandacht die bepaalde groepen burgers wel of juist niet in de verkiezingsprogramma's krijgen, wekt de indruk dat de leidende gedachte bij het schrijven van de programma's niet was het opkomen voor en beschermen van alle kwetsbare burgers. De partijen besteden vooral aandacht aan één of twee grote groepen, die veel stemmen zouden kunnen opleveren. Of die tactiek lonend is, gezien de aandacht die alle partijen aan deze groepen geven, is de vraag.
4. De aandacht voor de kwaliteit van de zorg lijkt bij de meeste partijen verborgen te zitten in mooie volzinnen over 'de juiste ondersteuning', 'maatwerk door kleinschalige zorg in de wijk'. Alleen GroenLinks en SP vermelden expliciet dat kwaliteitseisen bij het aanbesteden van zorg en of contracteren van zorgaanbieders een belangrijke rol moet spelen.
5. GroenLinks wil een meldpunt of klachtenregeling voor de transformatie van de langdurige zorg en jaarlijkse metingen van klanttevredenheid. SP wil een onafhankelijke inspectie die toeziet op kwaliteit en veiligheid. CDA noemt kwaliteit en toegankelijkheid van de zorg een randvoorwaarde.
6. Vermelding verdient de stelling van de CU-SGP, dat een eenzijdige focus op zelfredzaamheid vermeden moet worden: 'er kan niet zomaar vanuit worden gegaan dat iedereen over voldoende autonomie en eigen kracht beschikt'. CU-SGP bevestigt hiermee als enige partij expliciet één van de belangrijkste bezwaren van Platform VG Rijnmond tegen nieuwe Wmo, zoals die nu in behandeling is bij de Tweede Kamer.
7. Alleen D66, GroenLinks, SP en CU-SGP noemen expliciet, al dan niet in verband met een persoonsgebonden budget, de vrijheid voor de zorgvrager om zelf een keuze te maken voor de zorgaanbieder en het voeren van eigen regie. De SP noemt naast het persoonsgebonden budget ook het persoonlijk participatie budget als middel om de eigen regie te voeren.
8. Alle partijen blijken het oneens te zijn met Platform VG Rijnmond, dat het organiseren van 'zorg-dichtbij' op wijk en buurt niveau voor mensen met een verstandelijke beperking een illusie is of zelfs slecht kan uitwerken. Alle partijen vinden juist dat álle zorg dicht bij georganiseerd moet worden, maar alleen de SP, ook voorstander van zorg dichtbij, erkent expliciet dat het 'mengen' van doelgroepen in de dagbesteding meestal niet goed werkt en dat diverse groepen professionele op hun situatie toegespitste hulp en zorg verdienen.
9. Geen enkele partij steunt de wens van Platform VG Rijnmond om medezeggenschap van cliënten/zorgvragers als eis te stellen bij het afsluiten van contracten met zorgaanbieders. Medezeggenschap die vergelijkbaar is met de medezeggenschap die nu wettelijk is vastgelegd voor cliëntenraden in de zorg. Op individueel niveau erkennen de meeste partijen wel de noodzaak van betrokkenheid of zelfs enige vorm van medezeggenschap bij het opstellen van een zorgplan.

10. Alhoewel het niet over medezeggenschap binnen een zorginstelling gaat, is in dit kader wel belangrijk dat SP het bestaande model voor overleg met en advies aan het gemeentebestuur, wil handhaven. In dat model, dat ter discussie staat, spelen de belangenorganisaties van zorgvragers een belangrijke rol. Andere partijen spreken zich daar in hun verkiezingsprogramma niet over uit.
11. Geen enkele partij reageert op de behoefte bij Platform VG Rijnmond en veel andere vergelijkbare belangenorganisaties (en steeds meer zorgaanbieders) om de overheveling van Awbz taken naar de Wmo uit te stellen, zodat het zorgvuldiger zou kunnen plaats vinden. In het kader van de landelijke discussie over het tempo van de veranderingen, waar veel verzet tegen is, is dat opmerkelijk. Het wekt de indruk dat alle partijen in Rotterdam het wel goed vinden gaan. De SP gaat een stap verder dan uitstellen, door zich tegen de verdere overheveling uit te spreken, als dat gepaard gaat met forse bezuinigingen. Dat standpunt benadert het standpunt van Platform VG Rijnmond het meest.
12. In de brief van 23 mei 2013 heeft Platform VG Rijnmond alle partijen aangeboden om overleg te voeren over de wensen van het platform, zoals die o.a. in de brief zijn vermeld. Alleen de PvdA en de SP hebben dat overleg gezocht.

KM.
Rotterdam, 26-02-2014.